

65 Jaar Molukkers in Nederland:

De politieke (RMS) opvang in Nederland

De proclamatie van de Republiek der Zuid-Molukken (RMS) speelde, zoals in vorige nieuwsbrieven beschreven, een belangrijke rol in het vastlopen van de demobilisatie en de daaropvolgende overkomst van Molukkers naar Nederland. Op Java, waar de Molukse KNIL-militairen in 1950 bijeen waren gebracht, hadden ze moeten 'toezien' hoe Indonesische troepen op de Molukken landden en de strijd met de RMS waren aangegaan. Die Indonesische troepen werden zelfs aangevoerd door een Molukse generaal: Joost Muskita. Als het Indonesische leger in november 1950 de aanval op Ambon inzet, heeft een deel van het RMS-leger zich teruggetrokken op Ceram, gevolgd door de RMS-regering. Uiteindelijk weet het Indonesische leger in december de controle te krijgen over het grootste deel van de Molukken. In de binnenlanden van Ceram bevindt zich dan nog de kern van de RMS, die al snel onder leiding komt te staan van mr. dr. Chris Soumokil als tweede RMS-president.

In Nederland is dan ook al een RMS-vertegenwoordiging actief. Op 27 april 1950, dus twee dagen na de proclamatie, had de RMS-regering de Molukse arts J.P. Nikijuluw benoemd als algemeen vertegenwoordiger. Nikijuluw, die gemeente-arts in Rotterdam was, richtte voor zijn werkzaamheden het Bureau Zuid-Molukken (BZM) op. Voor het werk van het BZM kreeg Nikijuluw steun van zowel Nederlanders als van Molukkers. De Molukse steun kwam van Molukse studenten die in Nederland studeerden op een beurs van hun ouders of op basis van een zogenaamde Malinobeurs. Die laatste beurs was ingesteld nadat in 1946, na de Malino-conferentie, de deelstaat Oost-Indonesië was opgericht in een poging een federatie tot stand te brengen onder Nederlands-Indisch gezag. Malinobursalen (zoals de studenten werden genoemd) uit Delft fietsten bijvoorbeeld naar Den Haag om daar werk op het bureau te doen. De bekendste Malinobursaal was ongetwijfeld dokter J. de Lima die zich op vele fronten voor de Molukkers inzette.

Links: Geldinzamelingsactie van HAIN door verkoop van zeep. Rechts: Voorlichtingsbijeenkomst van de Landelijke Jongeren Organisatie van DDET (MHM/coll. DDET)

Bijeenkomst van HAIN met Malino-studenten. Achter zitten Nikijuluw (1e v.l.), Lokollo (3e v.l.), HAIN-voorzitter G. Schouten (midden) en ds Tutuarima (3e v.r.). (MHM/coll. G. Schouten)

Aan Nederlandse kant kreeg het BZM steun van verschillende organisaties. Zoals Helpt Ambon in Nood (HAIN) en de dan net opgerichte Stichting Door De Eeuwen Trouw (DDET). HAIN richtte zich vooral op hulp aan studenten. DDET was politiek gericht en bestond voor een deel uit invloedrijke personen die tegen de dekolonisatie van Indonesië waren en wensten op te komen voor de aan Nederland loyale minderheden. De hulp van DDET ging in eerste instantie niet helemaal van harte. DDET wilde eigenlijk liever rechtstreeks hulp verlenen aan de RMS op de Molukken, maar erkende uiteindelijk Nikijuluw toch als RMS-vertegenwoordiger. In de samenwerking tussen BZM en DDET bleef het schuren. DDET vond dat Nikijuluw de organisatie openlijk dankbaar moest zijn, en Nikijuluw op zijn beurt had het gevoel dat DDET hem wilde overrulen en de dienst wilde uitmaken. Deze controverse werd versterkt toen in juni 1950 Piet Lokollo, RMS-minister en uitgezonden door de RMS-regering, naar Nederland kwam. Lokollo werd door DDET opgevangen en onderhouden. Tussen Nikijuluw en Lokollo ontstond een conflict over de vraag wie de hoogste vertegenwoordiger van de RMS was, en wie het dus voor het zeggen had.

RMS-vertegenwoordigers. V.l.n.r. I.A. Lebelauw, P.W. Lokollo, K. Vigeleyn Nikijuluw (vertegenwoordiger RMS in Amerika) en dr. J.P. Nikijuluw (MHM/coll. E. Hazelhoff Roelfzema)

Ondanks de tegenstellingen bleef men de krachten bundelen en behaalde men een aantal successen. Er werden bijvoorbeeld kort gedingen aangespannen vanwege de inzet van Nederlandse schepen van de KPM (Koninklijke Paketvaart-Maatschappij) bij het vervoer van Indonesische troepen naar de Molukken. De rechter accepteerde de RMS als eisende partij, wat werd gezien als een vorm van erkenning. Verder steunden ze de delegatie Aponno die in augustus 1950 aankwam en via de rechter wilde voorkomen dat Nederland de Molukse militairen in Indonesië demobiliseerde op een plaats waar de militairen dat niet wilden.

CRAMS-bijeenkomst (MHM/coll. P. Helaha)

Toen de Molukse ex-KNIL-militairen en hun gezinnen in 1951 in Nederland aankwamen, werden zij dus opgevangen door een enigszins verdeelde, politieke RMS-vertegenwoordiging. De RMS-vertegenwoordiging beschouwde de Molukkers als haar achterban. Zij was echter niet de enige organisatie die de net aangekomen Molukkers als achterban claimde. Op 25 maart 1951, vlak na de aankomst van de eerste boot in Nederland, werd op Java de Commissie voor de rechtspositie van Ambonese Militairen en Schepelingen (CRAMS) opgericht. De CRAMS stelde zich op het standpunt de enige vertegenwoordiger te zijn van de Molukse ex-KNIL-militairen. Ook vond de CRAMS dat zij de organisatie was die de belangen van de Molukse ex-KNIL-militairen moest behartigen en ook de RMS-strijd moest steunen. Zodra het hoofdbestuur van de CRAMS in Nederland arriveerde, stuurde het een schrijven naar alle kampraden van de woonoorden waar Molukkers waren ondergebracht, waarin het bekendmaakte de enige vertegenwoordiger van de ex-KNIL-militairen te zijn. En het hoofdbestuur zocht contact met DDET en BZM voor samenwerking.

Bij aankomst in Nederland in 1951 herbergde het politieke RMS-spectrum voor Molukkers dus meerdere spelers die konden zorgen voor vuurwerk. Aan de ene kant was er de RMS-vertegenwoordiging waarbinnen spanningen bestonden. Met op de achtergrond een Nederlandse organisatie, DDET, die graag wilde meebeslissen en ook wel wat in te brengen had wat betreft lobbymogelijkheden en financiën. En dan was daar nog de net opgerichte organisatie vanuit de ex-KNIL-militairen zelf, de CRAMS, die het monopolie opeiste om als vertegenwoordiger van die militairen te spreken. Al met al genoeg tegenstellingen voor een 'heet' eerste jaar voor Molukkers in Nederland. Waarover meer in de volgende nieuwsbrieven.